

Вища освіта у міждисциплінарному вимірі: від традицій до інновацій

Musikschulen wird es nur teilweise integriert, eher ausprobiert als durchgeführt.

Durch die momentane Coronakrise hat dieser innovative Weg riesiges Potential und gibt Hoffnung um das Instrument weiter zu lernen, trotz Lockdown und erschwerten Bedingungen. Wenn man offen zur allen Änderungen bleibt und sich versucht an die aktuelle Situation und die Möglichkeiten anzupassen, wird man sicher erfolgreich sein. Das wünsche ich allen Lehrern! Sucht euren persönlichen innovativen Weg! Bleiben Sie gesund!

1. URL: <https://de.wikipedia.org/wiki/Instrumentalunterricht>
2. URL: <http://www.einfach-klavierspielen.eu>
3. URL: <https://de.wikipedia.org/wiki/Musikpädagogik>
4. URL: <https://www.fom.de/studiengaenge/gesundheits-und-soziales/master-studiengaenge/paedagogik-und-digitales-lernen.html#!ort=frankfurt-a-m-12961>

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АРАНЖУВАННЯ У ВОКАЛЬНО-ХОРОВОМУ ПРАКТИКУМІ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

Ельвіра Григорчук

викладач

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

В дослідженні актуальної методики вокально-хорового аранжування було обґрунтовано необхідність розвитку і втілення нових форм аранжування вокально-хорових творів задля популяризації сучасного українського мистецтва, зокрема у сфері музичної освіти. На прикладах авторського аранжування доведено можливість застосування естрадних джаз- і рок-стилів для обробки фольклорної основи. Викладено результати власного спостереження щодо використання авторського аранжування у практичній виконавській діяльності. Була вироблена методика, що представлена: 1) етапами (правилами) аранжування у різних видах; 2) двома презентаційними таблицями, що до розробки нових стилів аранжування; 3) прикладами адаптування мелодії у різних стилях та видах у вигляді сімох авторських партитур для студентського вокального ансамблю «Чарівниці» та Народного академічного хору студентів Ізмаїльського державного гуманітарного університету.

Закони та принципи за якими створюється перекладення мають глибоке історичне коріння [7, с. 9-17]. Проте, на сьогодні ортодоксальні прийоми та практичні навички музичного перекладення потребують

перегляду і деяких змін. Тому, нашою метою було – висвітлення та дослідження процесу засвоєння різноманітних напрямів авторської адаптації, інтерпретації та, навіть, імпровізації під час обробки мелодій на основі фольклорних та естрадних джерел. За твердженням В. Самаріна «...аранжування необхідно виокремити як музичну практику, яка має композиторський напрям» [6, с. 12]. Адаптування без зміни головних компонентів авторського оригіналу, перекладення – притаманне, у більшості випадків, лише академічному стилю [3, с. 47-48; 4, с. 5-9].

Однак, в українському професійному вокально-хоровому контексті аранжування для викладача набувають важливості репрезентанти фольклорної традиції народних українських пісень: унікальний ладо-тональний стрій, багаті гармонічні відхилення та модуляції; плавний пісенний тип голосоведіння та народна обробка з підголосками в терцію, стрибками басового контрапункту в квінту і октаву; іноді, складний змінний ритм. Поряд з цим, задля зацікавлення сучасної молоді викладачу музичного мистецтва, який має педагогічну майстерність необхідно охопити хоча б деякі мобільні чинники естрадного аранжування: джазова (блюзова) гармонія, джазовий («бугі-вугі»), рок-н-рольний та ритм-блюз квадрати; рок-акупунктура супроводу, однорідність метроритмічних купюр вокальної партитури по паралельних квартах і квінтах у «рок»-стилі. Хоча найбагатшим джерелом музичної інформації були і залишаються класичні та народні твори, таке естрадне видозмінення є їх своєрідним популяризатором.

Основні закони аранжування [8, с. 48-137], а саме кварто-квінтове коло і музичний квадрат будь-якої мелодії та ще багато ін.[7, с. 24-40; 4, с. 5-10], та новітні прийоми, як то додавання Малого мінорного акорду у гармонічні функції вокальної партитури аранжування (а саме Великої септими), застосування Секундакордів, як обернення від маж-акордів, іноді в дециму і ундециму, та джазового тексту у акомпануючі вокалізи (бек-вокал) з урахуванням відмінності звукопосилання та звуковилучення [5, с. 50-73; 4, с. 3-5] у різних манерах співу та ін., були успішно застосовані в результаті нашої 17-річної професійної практики аранжування та підсумовані у двох презентаційних таблицях [2, с. 60].

Зважаючи на це, викладачу музики доцільно розглядати та застосовувати фактори та особливості різних стилів аранжування. Згідно з [1, с. 2-3] окремо слід навести правила голосоведіння та композиторського набору партій в партитурі при аранжуванні на задану мелодію, що включають: визначення тональності, розміру, темпу і характеру твору; запис обробленої мелодії в нотному викладенні; підбір стилю гармонії та розпис акордових гармонічних

Вища освіта у міждисциплінарному вимірі: від традицій до інновацій

функцій; вибір різних стилів гармонічних функцій (академічний чи естрадний); варіативний підхід у голосоведінні (мелодичне або гармонічне викладення); прописування кожного голосу згідно як з базовим поняттям, так і зі стилем вокально-хорового голосоведіння по гармонічному ланцюжку поєднання тональностей та, що до тексту пісні та стилю тексту на кожен звук мелодії; перевірка і виправлення зручності голосоведіння, теситури, ритміки, текстової зручності та ін. для всіх партій; урізноманітнення варіаційних форм твору (наприклад 1-й куплет – мелодичне викладення; 2-й куплет – гармонічне викладення та октавний унісон або solo; 3-й куплет – канон і Tutti (спів разом); прописування агогіки, кульмінації та фіналу твору з огляду на відтінки і текстові відхилення у складах; зазначення авторів музики та слів, або репертуару співака, а також темпу та тональності твору.

З урахуванням всіх вищезазначених сучасних стилів та усталених прийомів було створено, зокрема, сім партитур [2, с. 61-62] для вокального ансамблю ІДГУ «Чарівниці» та Народного академічного хору студентів ІДГУ (керівник Л. Чеботар, аранжування Е. Григорчук), які неодноразово виконувалися під час регіональних, всеукраїнських і міжнародних конкурсів та концертів. Дані партитури створювалися лише на основі прослуховування записів сольних (унісонних) версій українських фольклорних, а також естрадних пісень та являють собою абсолютно нові сучасні версії відомих творів.

Дослідження в аранжуванні пісень у академічній манері позначаються повною відсутністю джазових mag-акордів, паралельних кварт, паралельних квінт, або паралельних октав. Кульмінації можуть підкреслюватися розходженням у секстакорд і квартсекстакорд з оспівуванням, або унісонами в місцях важливих за змістовним текстовим навантаженням («Родные причалы»). Тут присутня і фонова кантиленна канва вокалізів у супроводжуючих голосах без синкоп та джаз-складів, яка імітує лагідний сплеск і перекочування хвиль.

В адаптаціях естрадних пісень присутні великий мажорний і малий мінорний mag-акорди, паралельні кварта та квінти у стилі «рок», часті секунди, mag-секундакорди. Наприклад, в музичному перекладенні пісні «Расскажите, птицы» майже уся партитура насичена джазовими (mag) акордами, присутні джазові склади у вокалізах в супроводжуючих партіях, які імітують яскраві купюри естрадного супроводу. Або в естрадній обробці пісні «Короли ночной Вероны», яка написана для соло Тенора та трьох-голосного жіночого складу, злети секунд на джазові кварт септакорди в бек-вокалі жіночої групи імітують духову групу супроводу французького мюзиклу.

Вища освіта у міждисциплінарному вимірі: від традицій до інновацій

Аранжування можуть бути виконані в академічному стилі з елементами естрадної гармонії, як аранжування авторської пісні для дітей та юнацтва «Музика звучить!», де хроматизми передають інтимність почуттів та шепіт, естрадні маж-акорди на Tutti відображують урочистий дзвін литавр і неочікувану свіжість у гармонії.

Музичні обробки з українських естрадних пісень створювалися у естрадно-фольклорному стилі. Оригінал твору «Червона рута» виконувався переважно терціями. Була запропонована більш сучасна версія гармонії та голосоведіння (насичені маж- та секундакорди). Деякі паузи заповнені перехідними довгими нотами, притаманними українським народним пісням. Канон та сольний вокаліз у високій теситурі нагадує відлуння у карпатських горах. Цей вокаліз було адаптовано з інструментальних купюр оригіналу. Coda запропонована у вигляді джаз-акорду глибокої фактурної насиченості, що поступово вібруючи, розчиняється під час виконання.

Аранжування «Квітка Розмарія» у 1-ому куплеті здійснено у естрадно-джазовому стилі — на прозорих довгих нотах супроводжуючих партій, але приспів, обов'язково, співається у терцію, підкреслюючи народний стиль українських мелодійних співочих пісень. 2-й куплет починається з канону, є перехрещення голосів допустиме у народному стилі обробки при вступі вокалізу другого Сопрано (імітація звучання відлуння трембіт). Отже, 2-й куплет аранжовано виключно у народному стилі. В 3-йому куплеті присутні фонові перегукування першого Сопрано і другого Альта на фольклорні текстові склади «Гей-гей, гейя-гей».

Слід констатувати, що було створено абсолютно нові за видом, жанром та стилем твори академічної, естрадної і фольклорної обробки для учбового студентського вокального ансамблю та хору. Стилистично збагачені аранжування, успішно впроваджені на практиці. У перспективі подальших розробок на меті ставиться вивчення та розробка сучасних теоретично-практичних досліджень щодо поетапності та неперервної циклічності застосування аранжування у музичній освіті, зокрема, на уроках мистецтва у закладах освіти; створення та теоретичне обґрунтування авторського збірника перекладень для голосу та фортепіано.

1. Григорчук Е. М. (2017). Аранжування: навчально-методичний посібник. Ізмаїл: ІДГУ. 10 с.

2. Григорчук Е. (2019). Методика аранжування вокально-хорових творів різних видів і стилів у практиці сучасної української музичної

освіти. *Науковий вісник МНУ ім. В. Сухомлинського: педагогічні науки.* № 1 (64). С. 59–64.

3. Дымченко Е. В. (2014). Методические рекомендации по изучению дисциплины «Хороведение и хоровая аранжировка». Тирасполь. 62 с.

4. Колбина Е. В. (2013). Учебно-методический комплекс дисциплины «Хоровая аранжировка». Семей. С. 3–10 с.

5. Коломоєць О. М. (2001). Хорознавство. К.: Либідь. 168 с.

6. Самарин В. А., Осеннева М. С. (2017). Хоровая аранжировка: учебник и практикум для СПО. Москва.: Издательство Юрайт. 173 с.

7. Самарин В. А. (2002). Хороведение и хоровая аранжировка. Москва.: Академия. 352 с.

8. Ушкарёв А. Ф. (1986). Основы хорового письма. Москва.: Музыка. 231 с.

ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ІНТЕРАКТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ

Аліна Д'яченко

*магістрантка факультету іноземних мов
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Науковий керівник – доц. Рябушко С.О.*

Процеси світової глобалізації та інформатизації висувають нові вимоги до системи освіти. В будь-якій сфері діяльності: науковій, соціально-економічній чи культурній, – потрібно бути готовим до міжнародної комунікації. В останні роки в педагогічній освіті відбуваються значні зміни, які охоплюють практично всі сторони навчального процесу. Все частіше піднімається питання про застосування інноваційних технологій у навчанні, зокрема англійської мови. З'являються нові прийоми й форми навчання, які спрямовані на розвиток комунікативних умінь учнів та вдосконалення їх навичок володіння мовою, адже основне завдання дисципліни «Англійська мова» полягає у навчанні комунікації цією мовою, у формуванні таких знань і вмінь, що дозволяють здійснювати англомовне спілкування з носіями мови та розвивати творчі здібності учнів.

У наукових працях (Г. Борецька, О. Бігич, О. Пехота та ін.) зазначається, що до поняття «англомовна комунікативна компетенція» включено знання англійської мови, норм, цінностей, прикладів культурної поведінки і вміння застосовувати їх у ситуаціях міжкультурної комунікації для ефективного спілкування [4, с. 240].